

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET RADOŠ I OSTALI PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 45435/99)

PRESUDA

STRASBOURG

7. studenog 2002.

KONAČNA
07/02/2003

Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44., stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Radoš i ostali protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

gđa F. TULKENS, predsjednica,
g. P. LORENZEN,
gđa N. VAJIĆ,
g. E. LEVITS,
g. A. KOVLER,
g. V. ZAGREBELSKY,
gđa E. STEINER, suci,
i g. S. NIELSEN, zamjenik tajnika Odjela

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 17. listopada 2002. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 45435/99) protiv Republike Hrvatske koji je šest hrvatskih državljana i to g. Zvonimir Radoš, g. Goran Lajnert, g. Dmitar Malešević, g. Branko Jugović, g. Stjepan Živković i g. Gojko Mikecin ("podnositelji zahtjeva") podnijelo Komisiji na temelju prijašnjeg članka 25. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 23. prosinca 1996. godine.
2. Podnositelje zahtjeva zastupao je drugi podnositelj zahtjeva g. Goran Lajnert, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.
3. Podnositelji zahtjeva naveli su kako je u nekoliko postupaka koji su se vodili po njihovim građanskim tužbama za povrat zajmova prekoračen "razumni rok" iz članka 6., stavka 1. Konvencije, te kako na raspolaganju nisu imali nikakvo pravno sredstvo u odnosu na duljinu tih postupaka.
4. Zahtjev je Sudu proslijeđen dana 1. studenog 1998., kad je na snagu stupio Protokol br. 11 uz Konvenciju (članak 5., stavak 2. Protokola br. 11).
5. Zahtjev je dodijeljen Četvrtom odjelu Suda (pravilo 52., stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je trebalo razmotriti predmet (članak 27., stavak 1. Konvencije) sastavljeno je u skladu s pravilom 26., stavkom 1. Poslovnika Suda.
6. Odlukom od 23. listopada 2001. Sud je zahtjev proglasio djelomično dopuštenim, a pitanje iscrpljenosti pravnih sredstava spojio s pitanjem osnovanosti zahtjeva.
7. I podnositelji zahtjeva i Vlada podnijeli su svaki svoje očitovanje o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59., stavak 1.). Nakon konzultacija sa strankama, Sud je odlučio da nije potrebna rasprava o osnovanosti zahtjeva (pravilo 59., stavak 2. in fine). Dana 19. odnosno 26. srpnja 2001., Vlada i podnositelji zahtjeva su svaki pismeno odgovorili na očitovanje druge strane.

8. Dana 1. studenog 2001. Sud je izmijenio sastav svojih Odjela (pravilo 25., stavak 1.). Ovaj je predmet dodijeljen novosastavljenom Prvom odjelu.

9. Dana 4. srpnja 2002., nakon postizanja prijateljskog rješenja, Sud je donio djelomičnu presudu u odnosu na šestog podnositelja zahtjeva, g. Gojka Mikecina.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

10. Prvi do peti podnositelj zahtjeva rođeni su 1929., 1970., 1934., 1929. odnosno 1934. godine i žive u Zagrebu.

11. Tijekom 1992. godine podnositelji zahtjeva pozajmljivali su različite novčane iznose određenom broju agencija koje su im te zajmove trebale vratiti u roku od 2 do 12 mjeseci uz mjesečnu kamatnu stopu koja se kretala od 10 do 30% (takozvani "financijski inženjering"). Budući da im te agencije nisu vratile zajmove, podnositelji zahtjeva pokrenuli su građanske postupke protiv agencija i njihovih navodnih vlasnika.

1. Postupci koje je pokrenuo prvi podnositelj zahtjeva Zvonimir Radoš

a. Postupak protiv B.J.

12. Dana 18. listopada 1993. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 10.000 njemačkih maraka (DEM).

13. Pripremno ročište zakazano za 24. siječnja 1994. odgođeno je.

Kako je dana 15. veljače 1994. predsjednica vijeća odstupila s dužnosti, predmet je u listopadu 1996. raspoređen u rad drugom sucu.

14. Sljedeće ročište zakazano za 6. prosinca 2000. odgođeno je jer je predsjednik vijeća bio odsutan.

15. Ročište zakazano za 20. travnja 2001. odgođeno je jer B.J. nije pristupila. Kako je iz isprava bilo vidljivo da je ona puštena iz pritvora, sud je podnositelja zahtjeva pozvao da dostavi njenu novu adresu. Kad je podnositelj zahtjeva obavijestio sud da ne zna novu adresu B.J., sud je od Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske zatražio da dostavi novu adresu B.J. Ministarstvo unutarnjih poslova obavijestilo je sud da je B.J. promijenila ime u B.Č.

16. Ročišta zakazana za 21. rujna 2001. i 4. travnja 2002. odgođena su jer B.J. nije preuzela poziv na ročište.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

b. Postupak protiv B.B.

17. Dana 18. listopada 1993. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 20.000 DEM.

18. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati nekoliko je ročišta održano, a nekoliko odgođeno. Ročište zakazano za 18. lipnja 1997. odgođeno je jer B.B. nije pristupio. Sud je podnositelja zahtjeva pozvao da dostavi broj spisa predmeta koji se odnosi na kazneni postupak protiv B.B. pred istim sudom.

Kako podnositelj zahtjeva to nije učinio, sud je sam našao broj spisa, ali nije bio u mogućnosti izvršiti uvid u taj spis jer je dana 13. lipnja 1997. on bio dostavljen Županijskom sudu u Zagrebu. Sud je ponovio svoj zahtjev za uvid u spis 15. studenoga 1998., 15. rujna 1999. i 5. rujna 2000.

19. Kako se niti jedna od stranaka nije pojavila na ročištu zakazanom za 11. travnja 2001., sud je utvrdio da je podnositelj zahtjeva povukao tužbu.

Podnositelj zahtjeva žalio se protiv te odluke tvrdeći da je na dan održavanja ročišta bio bolestan. Dana 23. svibnja 2001. sud je podnositelja zahtjeva pozvao da podnese dokaze o činjenici da je bio bolestan. Podnositelj zahtjeva je pristupio sudu 13. lipnja 2001. i izjavio da nema medicinske dokumentacije.

Dana 5. srpnja sud je spis predmeta poslao Županijskom sudu u Zagrebu kao žalbenom sudu. Međutim, taj je sud našao da je žalba podnositelja zahtjeva u stvari bila prijedlog za nastavljanje postupka. Stoga je 22. listopada 2001. spis predmeta vraćen Općinskom sudu u Zagrebu.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred Općinskim sudom u Zagrebu.

2. Postupak koji je pokrenuo drugi podnositelj zahtjeva Goran Lajnert protiv poduzeća F.I.M. i njegove vlasnice Đ.M.

20. Dana 6. svibnja 1993. podnositelj zahtjeva i 244 drugih tužitelja podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata svojih zajmova. Podnositelj zahtjeva je potraživao iznos od 28.000 DEM.

21. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati održana su dva ročišta.

Dana 17. srpnja 1997. sud je odbacio tužbene zahtjeve 43 tužitelja, ali ne u odnosu na drugog podnositelja zahtjeva. Kako su se 24. rujna 1997. tužitelji čiji su tužbeni zahtjevi bili odbačeni žalili protiv te odluke, spis predmeta je dana 29. rujna 1997. poslan Županijskom sudu u Zagrebu na odlučivanje o žalbi.

22. Dana 14. srpnja 1998. Županijski sud u Zagrebu potvrdio je prvostupanjsku odluku, osim u odnosu na jednog od tužitelja.

23. Dana 10. veljače 1999. Općinski sud u Zagrebu pozvao je punomoćnika tužitelja da dostavi izvod iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu o pravnom statusu poduzeća F.I.M.

Dana 10. ožujka 1999. punomoćnik tužitelja povukao je tužbeni zahtjev u odnosu na F.I.M.

24. Sljedeće je ročište održano 18. lipnja 1999.

25. Na ročištu održanom 14. listopada 1999. Sud je saslušao tuženicu Đ.M. i tada je donio presudu kojom se odbijaju svi tužbeni zahtjevi. Presuda je punomoćniku tužitelja dostavljena 26. rujna 2000. Dana 4. listopada 2000. punomoćnik tužitelja žalio se protiv te presude.

Županijski sud u Zagrebu, kao žalbeni sud, našao je kako je g. Lajnert žalbu podnio u ime svih tužitelja iako nije imao punomoć. Stoga je 20. rujna 2001. spis predmeta vraćen Općinskom sudu u Zagrebu. Dana 27. rujna 2001. Općinski sud u Zagrebu pozvao je g. Lajnerta da dostavi punomoć za zastupanje drugih tužitelja.

Čini se kako je postupak po žalbi još u tijeku pred Županijskim sudom u Zagrebu.

3. Postupci koje je pokrenuo treći podnositelj zahtjeva DMITAR MALEŠEVIĆ

a. Postupak protiv poduzeća V.M.M. i njegovog vlasnika B.J.

26. Dana 1. lipnja 1993. podnositelj zahtjeva i još 603 ostala tužitelja podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajmova. Podnositelj zahtjeva je potraživao iznos od 16.500 DEM.

27. Prije razdoblja koje se treba uzeti u obzir, jedno je ročište održano, a jedno odgođeno.

28. Na sljedećem ročištu održanom 2. veljače 1998. sud je tužitelje pozvao da dostave dodatnu dokumentaciju.

Iako nisu dostavili tu dokumentaciju, sljedeće je ročište održano 10. travnja 2000. Tužitelji su od suda zatražili da sasluša nekoliko svjedoka, ali nisu bili u mogućnosti dostaviti njihove adrese.

Dana 10. studenog 2000. sud je tužitelje pozvao da dostave dodatne dokaze potrebne za daljnje postupanje u predmetu. Tužitelji su naveli da su oni članovi "Udruge financijskih ulagača poduzeća V.M.M.", ali nisu dostavili ni potvrdu o njejoj registraciji, niti akt o osnivanju. Nadalje, tri tužitelja nisu podnijela dokaze o svom ulaganju u "financijski inženjering", a sedam tužitelja nije dostavilo svoje adrese.

29. Na ročištu održanom 15. prosinca 2000. punomoćnik tužitelja dostavio je potvrdu o registraciji i akt o osnivanju, kao i adrese svjedoka koji su trebali biti saslušani.

30. Na ročištu od 31. siječnja 2001. sud je saslušao jednog svjedoka. Sud je od punomoćnika tužitelja ponovno zatražio da u odnosu na tri tužitelja dostavi dokaze o njihovim ulaganjima u "financijski inženjering", kao i adrese sedmero tužitelja.

Dana 22. veljače 2001. tužitelji su dostavili zatražene adrese i od suda zatražili da im za podnošenje dokaza o ulaganjima u "financijski inženjering" u odnosu na tri tužitelja odredi dodatni rok od 30 dana.

Dana 2. svibnja 2001. tužitelji su za dva tužitelja dostavili dokaze o njihovim ulaganjima, ali nisu bili u mogućnosti takve dokaze dostaviti i za trećeg tužitelja. Također su izmijenili svoje tužbene zahtjeve.

31. Na sljedećem ročištu zakazanom za 17. rujna 2001. sud je odredio mirovanje postupka jer zastupnik tužitelja nije pristupio.

Dana 1. listopada 2001. podnositelj zahtjeva podnio je prijedlog za nastavljanje postupka.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

b. Postupak protiv poduzeća F.I.S. i njegove vlasnice J.S.

32. Dana 21. prosinca 1994. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 15,000 švicarskih franaka (CHF).

33. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati dva su ročišta odgođena. Ispostavilo se da je poduzeće F.I.S. prestalo postojati, a da je J.S. promijenila adresu. Godine 1995. sud je podnositelja zahtjeva pozvao da u roku od 30 dana dostavi njenu točnu adresu.

Dana 14. svibnja 1998. sud je ponovio svoj zahtjev.

Dana 25. svibnja 1998. podnositelj zahtjeva je dostavio novu adresu J.S.

34. Dana 21. srpnja 1998. sud je podnositelju zahtjeva naložio da od Centra za socijalnu skrb zatraži postavljanje staratelja za poseban slučaj za J.S.

Dana 11. prosinca 1998. Centar za socijalnu skrb obavijestio je sud da je odlukom od 8. prosinca 1998. J.S. postavio staratelja za poseban slučaj.

35. Na sljedećem ročištu održanom 7. travnja 1999. starateljica za poseban slučaj dala je svoj odgovor na tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva. Podnositelj zahtjeva je obavijestio sud da je pribavio novu adresu J.S. i zatražio da sud na sljedeće ročište pozove J.S.

36. Na sljedećem ročištu održanom 21. svibnja 1999. saslušan je podnositelj zahtjeva. J.S. nije pristupila. Njena je zastupnica od suda zatražila da priklopi spis predmeta koji se odnosi na kazneni postupak protiv J.S. koji se vodi na istom sudu.

Međutim, sud nije mogao priklopiti kazneni spis jer je kazneni postupak protiv J.S. još bio u tijeku.

Prema navodima Vlade, dana 28. prosinca 2000. sud je zatražio od registra Trgovačkog suda u Zagrebu da dostavi potvrdu o pravnom statusu poduzeća F.I.S. Ispostavilo se da je 18. srpnja 2001. Trgovački sud u Zagrebu po službenoj dužnosti pokrenuo postupak likvidacije poduzeća F.I.S.

37. Na sljedećem ročištu koje je održano 19. prosinca 2001., sud je zaključio glavnu raspravu.

4. Postupci koje je pokrenuo četvrti podnositelj zahtjeva Branko Jugović

a. Postupak protiv poduzeća T.I.A. i njegovog vlasnika I.A.

38. Dana 5. listopada 1995. podnositelj zahtjeva i još pet drugih tužitelja podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajmova. Podnositelj zahtjeva je potraživao iznos od 5.000 DEM.

39. Prije razdoblja koje sud treba ispitati jedno je ročište odgođeno.

40. Ročište zakazano za 14. svibnja 1998. odgođeno je jer tuženici nisu pristupili. Poduzeće T.I.A. je prestalo postojati, a I. A. nije preuzeo poziv na ročište.

41. Na ročištu održanom 22. listopada 1998. punomoćnik tuženika dao je odgovor na tužbu. Sud je pozvao I.A. da u roku od 8 dana dade dodatni detaljni odgovor na tužbu.

42. Sljedeće ročište zakazano za 7. lipnja 1999. odgođeno je jer se četiri tužitelja koja su trebala dati iskaz, uključujući i podnositelja zahtjeva, nisu pojavila. Ispostavilo se da podnositelj zahtjeva nije preuzeo poziv na ročište, isto kao i još jedan tužitelj, dok su druga dva tužitelja promijenili adrese.

Dana 21. srpnja 1999. punomoćnik tužitelja dostavio je njihove adrese.

43. Sljedeće ročište zakazano za 2. travnja 2001. odgođeno je jer I.A. nije pristupio.

44. Na ročištu održanom 15. listopada 2001. sud je saslušao jednog od tužitelja, a zatražio od tužitelja da specificiraju svoje tužbene zahtjeve i dostave dodatne isprave.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

b. Postupak protiv poduzeća M.J.B. i njegove vlasnice B.J.

45. Dana 5. listopada 1995. podnositelj zahtjeva i još deset drugih tužitelja podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajmova. Podnositelj zahtjeva je potraživao iznos od 5.000 DEM.

46. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati, jedno je ročište odgođeno.

47. Dana 12. siječnja 1998. sud je od Ministarstva unutarnjih poslova zatražio da dostavi točnu adresu B.J.

Dana 3. veljače 1998. Ministarstvo unutarnjih poslova obavijestilo je sud da je adresa B.J. nepoznata.

48. Sljedeće ročište zakazano za 2. travnja 2001. odgođeno je jer B.J. nije pristupila. Iz isprava je bilo vidljivo da je ona bila nepoznata na naznačenoj adresi. Prema evidenciji Ministarstva unutarnjih poslova ona je, međutim, i dalje bila prijavljena na istoj adresi.

Dana 21. svibnja 2001. punomoćnik tužitelja je od suda zatražio da od Centra za socijalnu skrb zatraži postavljanje pravnog zastupnika za B.J.

Dana 24. svibnja 2001. sud je od Ministarstva unutarnjih poslova ponovno zatražio da dostavi adresu B.J.

Dana 7. rujna 2001. sud je naložio Policijskoj upravi zagrebačkoj da izvrši terenski izvid u pogledu adrese B.J. Policija je utvrdila kako se ona odselila s adrese na kojoj je bila prijavljena i kako je njena nova adresa nepoznata.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

c. Postupak protiv poduzeća M.B.B. i njegovog vlasnika B.B.

49. Dana 5. listopada 1995. podnositelj zahtjeva i još deset drugih tužitelja podnijeli su Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajmova. Podnositelj zahtjeva je potraživao iznos od 6.000 DEM.

50. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati dva ročišta su bila odgođena.

51. Sud je sljedeće ročište zakazao za 6. studenoga 1997. i pozvao B.B. da podnese dokaze na koje se pozivao u svom pisanom odgovoru na tužbu. Međutim, on to nije učinio, a nije niti pristupio na ročište. Punomoćnik tužitelja tvrdio je da je B.B. proglašen krivim za prijevaru u kaznenom postupku pokrenutom pred istim sudom, a u vezi sa zajmovima tužitelja. Dana 10. studenoga 1997. punomoćnik tužitelja dostavio je broj kaznenog spisa protiv B.B.

Dana 14. studenoga 1997. sud je od kaznenog odjela Općinskog suda u Zagrebu zatražio kazneni spis protiv B.B., međutim, taj se spis nalazio na Županijskom sudu u Zagrebu povodom žalbe.

Sud je svoj zahtjev za priklapanjem kaznenog spisa ponovio 22. listopada 1998., 11. ožujka i 22. studenoga 1999., te 24. listopada 2000., međutim, spis predmeta se nalazio u Uredu državnog odvjetništva.

52. Na sljedećem ročištu održanom 2. travnja 2001. sud je podnositelja zahtjeva pozvao da dostavi presliku presude kojom je B.B. proglašen krivim za prijevaru.

Dana 17. travnja 2001. podnositelj zahtjeva je obavijestio sud da je prvostupanjska presuda u kaznenom postupku protiv B.B. ukinuta i da je predmet vraćen prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

d. Postupak protiv poduzeća T.K.M. i njegove vlasnice T.K.

53. Dana 5. listopada 1995. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 7.000 DEM.

54. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati jedno je ročište održano, a jedno odgođeno.

55. Dana 29. listopada 1999., sud je pozvao punomoćnicu podnositelja zahtjeva da u roku od 30 dana dostavi adresu T.K.

Dana 25. studenoga 1999. punomoćnica podnositelja zahtjeva dostavila je novu adresu T.K.

Dana 28. lipnja 2000. sud je pozvao punomoćnicu podnositelja zahtjeva da u roku od 30 dana dostavi izvod iz registra Trgovačkog suda u Zagrebu o pravnom statusu poduzeća T.K.M.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

5. Postupci koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva Stjepan Živković

a. Postupak protiv poduzeća E. i njegove vlasnice S.D.

56. Dana 24. siječnja 1994. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 13.540 DEM.

57. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati donesena je prvostupanjska presuda kojom je tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva djelomično usvojen, a djelomično odbijen. Povodom žalbe presuda je ukinuta u dijelu kojim je tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva djelomično odbijen i predmet je vraćen prvostupanjskom sudu na ponovni postupak

58. Ročišta zakazana za 19. ožujka, 7. travnja i 20. travnja 1998. pred Općinskom sudom u Zagrebu odgođena su jer S.D. nije pristupila.

59. Na sljedećem ročištu održanom 7. svibnja 1998. sud je donio presudu kojom se prihvaća ostatak tužbenog zahtjeva podnositelja zahtjeva. Presuda je postala pravomoćnom 16. lipnja 1998.

Prema navodima Vlade, podnositelj zahtjeva nije tražio ovrhu presude.

b. Postupak protiv B.B.

60. Dana 27. siječnja 1994. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 11.052 DEM.

61. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati nekoliko je ročišta održano, a nekoliko odgođeno, a 14. svibnja 1997. sud je donio presudu kojom je odbio tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva.

Dana 18. rujna 1997. podnositelj zahtjeva žalio se protiv presude.

Dana 21. studenoga 2000. postupak je okončan odlukom Županijskog suda u Zagrebu kojom je potvrđena prvostupanjska presuda.

c. Postupak protiv M.J.B. i njegove vlasnice B.J.

62. Dana 5. srpnja 1994. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 10.000 DEM, 980.000 HRK i 18.350 CHF.

63. Pripremna ročišta zakazana za 8. studenoga 1994., 26. rujna 1995., 7. veljače, 24. travnja,

10. rujna i 2. prosinca 1996., te 12. veljače 1998. odgođena su jer B.J. nije pristupila.

64. Na ročištu održanom 22. travnja 1998. B.J. je dala odgovor na tužbu podnositelja zahtjeva.

Dana 26. lipnja 1998. podnositelj zahtjeva specificirao je svoj tužbeni zahtjev.

65. Na ročištu održanom 1. srpnja 1998. saslušani su podnositelj zahtjeva i jedan svjedok.

Od 10. rujna 1998. do 12. listopada 2000. sud je u više navrata bezuspješno pokušavao priklopiti spis predmeta koji se odnosi na kazneni postupak protiv B.J. koji se vodio pred istim sudom.

66. Na ročištu od 12. listopada 2000. sud je donio presudu u korist podnositelja zahtjeva. Presuda je postala pravomoćnom dana 16. siječnja 2001.

Prema navodima Vlade, podnositelj zahtjeva nije tražio ovrhu presude.

d. Postupak protiv poduzeće F.I.M. i njegove vlasnice Đ.M.

67. Dana 5. srpnja 1994. podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu tužbu radi povrata zajma u iznosu od 23.800 DEM.

68. Prije razdoblja koje Sud treba ispitati nekoliko je ročišta održano, a nekoliko odgođeno.

69. Ročište zakazano za 5. prosinca 1997. odgođeno je jer pozvani svjedoci nisu pristupili.

70. Na ročištu održanom 18. travnja 1998. iskaz je dao jedan svjedok. Sud je od Policijske uprave varaždinske zatražio da dostavi adresu drugog svjedoka.

Dana 9. srpnja 1998. Policijska uprava varaždinska dostavila je zatraženu adresu.

71. Na ročištu održanom 5. ožujka 1999. svoj je iskaz dala Đ.M. Sud je pozvao Trgovački sud u Zagrebu da dostavi izvod iz svog registra o pravnom statusu poduzeća F.I.M. i odlučio izvršiti uvid u kazneni spis protiv Đ.M. Međutim, uvid u kazneni spis nije mogao biti izvršen jer je kazneni postupak još bio u tijeku.

72. Ročišta zakazana za 15. prosinca 2000. i 22. veljače 2001. odgođena su jer Đ.M. nije pristupila.

73. Na sljedećem ročištu sud je saslušao podnositelja zahtjeva i Đ.M.

74. Na sljedećem ročištu održanom 2. listopada 2001. sud je odredio mirovanje postupka jer podnositelj zahtjeva nije pristupio.

Dana 2. studenog 2001. podnositelj zahtjeva podnio je prijedlog za nastavljanje postupka.

Čini se kako je postupak još u tijeku pred prvostupanjskim sudom.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

75. Članak 59, stavak 4. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (koji je stupio na snagu 24. rujna 1999. - u daljnjem tekstu "Ustavni zakon o Ustavnom sudu") glasi kako slijedi:

"Ustavni sud iznimno može pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije negoli je iscrpljen pravni put ako utvrdi da je potpuno razvidno da se pobijanim aktom, odnosno nedonošenjem akta u razumnom roku grubo vrijeđaju ustavna prava ili slobode i da bi nepokretanjem postupka za podnositelja tužbe mogle nastupiti teške i nepopravljive posljedice."

Člankom 26. Ustavnog zakona o izmjenama i dopunama Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (koji je na snagu stupio 15. ožujka 2002., a objavljen je u "Narodnim novinama", br. 29 od 22. ožujka 2002. - u daljnjem tekstu "Zakon od 15. ožujka 2002.") donesen je novi članak 59. (a) koji je naknadno postao članak 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu iz 2002. Mjerodavni dijelovi tog članka glase kako slijedi:

(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili o sumnji ili optužbi kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu ... iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će nadležnom sudu odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o pravima i obvezama

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni će sud odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

PRAVO

I. PRETHODNI PRIGOVOR VLADE

76. Sud podsjeća kako je u odluci o dopuštenosti zahtjeva pitanje iscrpljenosti domaćih pravnih sredstava spojeno s pitanjem osnovanosti zahtjeva.

77. Vlada je pozvala Sud da odbije zahtjev zbog toga što podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva. U odnosu na to, Vlada tvrdi kako podnositelji zahtjeva nisu podnijeli ustavnu tužbu na temelju članka 59., stavka 4. Zakona o Ustavnom sudu koji je Ustavnom sudu iznimno dopuštao da ispita ustavnu tužbu i prije negoli su iscrpljena ostala raspoloživa pravna sredstva u slučaju kad se uvjerio da postoji rizik od ozbiljnog ugrožavanja ustavnih prava i sloboda stranke, te da bi, zbog propuštanja nadležnih vlasti da donesu odluku, nastupile teške i nepopravljive posljedice.

78. Podnositelji zahtjeva nisu se složili s Vladom.

79. Sud podsjeća kako je u predmetu Horvat (vidi predmet Horvat v. Croatia, br. 51585/99, 26. srpnja 2001., st. 41.-43., 45., ECHR 2002-...) utvrdio da se postupak u skladu s člankom 59., stavkom 4. ne može smatrati djelotvornim pravnim sredstvom u odnosu na duljinu postupka.

Sud ne nalazi razloga za dolaženje do drukčijeg zaključka u ovom predmetu.

Sud primjećuje kako Vlada nije dala ni jedan argument u vezi s pitanjem iscrpljenosti domaćih pravnih sredstava u odnosu na članak 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu iz 2002.

Prema tome, prethodni prigovor Vlade o iscrpljenosti domaćih pravnih sredstava mora se odbiti (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Aydin v. Turkey*, br. 23178/94, odluka Komisije od 28. studenog 1994., *Decisions and Reports* 79, str. 116, 119).

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6., STAVKA 1. KONVENCIJE

80. Podnositelji zahtjeva naveli su kako postupci po njihovim raznim tužbenim zahtjevima za povrat zajmova nisu okončani u razumnom roku kako propisuje članak 6., stavak 1. Konvencije čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj."

A. Razdoblje koje treba uzeti u obzir

81. Što se tiče početka postupaka, Sud primjećuje kako su oba postupka koje je pokrenuo prvi podnositelj zahtjeva počela 18. listopada 1993.

Postupak koji je pokrenuo drugi podnositelj zahtjeva počeo je 6. svibnja 1993.

Dva postupka koje je pokrenuo treći podnositelj zahtjeva počela su 1. lipnja 1993. odnosno 21. prosinca 1994.

Sva četiri postupka koje je pokrenuo četvrti podnositelj zahtjeva počela su 5. listopada 1995.

Četiri postupka koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva počela su 24. i 27. siječnja 1993. i 5. srpnja 1994.

Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Suda nije počelo na te datume, već 6. studenoga 1997., nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku (vidi predmet *Horvat v. Croatia*, br. 51585/99, st. 50., 26. srpnja 2001., bit će objavljeno u službenim izvješćima Suda).

82. Što se tiče kraja postupka, Sud primjećuje kako su svi postupci koje je pokrenuo prvi i četvrti podnositelj zahtjeva, kao i postupak protiv poduzeća V.M.M. i B.J. koji je pokrenuo treći podnositelj zahtjeva, te postupak protiv poduzeća F.I.M. i njegove vlasnice Đ.M. koji je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva još uvijek u tijeku pred prvostupanjskim sudom. Postupak koji je pokrenuo drugi podnositelj zahtjeva još je u tijeku pred žalbenim sudom. Razdoblje koje sud treba ispitati u odnosu na te postupke dosad iznosi oko pet godina.

Što se tiče postupaka koji je pokrenuo treći podnositelj zahtjeva, Sud primjećuje kako je u postupku protiv poduzeća F.I.S. i njegove vlasnice J.S. prvostupanjski sud glavnu raspravu

zaključio 19. prosinca 2001. Dakle, razdoblje koje sud treba ispitati trajalo je četiri godine, jedan mjesec i četrnaest dana.

U pogledu preostala dva postupka koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva, Sud primjećuje kako je postupak protiv poduzeća E. i njegove vlasnice S.D. okončan prvostupanjskom od 7. svibnja 1998. Postupak protiv poduzeća M.J.B. i njegove vlasnice B.J. okončan je prvostupanjskom presudom od 12. listopada 2000. Dakle, u razdoblju koje Sud treba ispitati, prvi postupak je trajao šest mjeseci, dok je drugi postupak trajao dvije godine, jedanaest mjeseci i sedam dana.

83. Sud ponavlja da je u svrhu određivanja razumnosti duljine vremenskog razdoblja u pitanju, u obzir potrebno, međutim, uzeti stanje predmeta na dan 5. studenoga 1997. (vidi među drugim izvorima prava, predmet *Styranowski v. Poland*, br. 28616/95, st. 46., ECHR 1998-VIII).

U vezi s tim, Sud primjećuje da je u trenutku stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku, postupak koji je pokrenuo prvi podnositelj zahtjeva trajao četiri godine, jedanaest mjeseci i dvanaest dana.

Postupak koji je pokrenuo drugi podnositelj zahtjeva trajao je četiri godine i šest mjeseci.

Postupak koji je treći podnositelj zahtjeva pokrenuo protiv poduzeća V.M.M. i B.J. trajao je četiri godine, šest mjeseci i dvadeset četiri dana, dok je postupak koji je pokrenuo protiv poduzeća F.I.S. i J.S. trajao tri godine, jedan mjesec i petnaest dana.

Postupak koji je pokrenuo četvrti podnositelj zahtjeva trajao je dvije godine i jedanaest mjeseci.

Postupak koji je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva protiv poduzeća E. i njegove vlasnice S.D., kao i postupak protiv B.B. trajao je oko tri godine i dva mjeseca, dok je postupak protiv poduzeća M.J.B. i njegove vlasnice B.J., te poduzeća F.I.M. i njegove vlasnice Đ.M. trajao tri godine i četiri mjeseca.

B. Primjenjivi kriteriji

84. Sud ponavlja da razumnost duljine postupka treba ocjenjivati u svjetlu okolnosti predmeta i imajući na umu kriterije utvrđene njegovom sudskom praksom, i to osobito složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva i mjerodavnih vlasti, kao i važnost onoga što se za podnositelja zahtjeva u sporu dovodi u pitanje (vidi, kao nedavne izvore prava, presudu u predmetu *Humen v. Poland* [VV], br. 26614/95, st. 60., 15. listopada 1999., neobjavljeno, te *Mikulić v. Croatia*, br. 53176/99, st. 38., 7. veljače 2002., bit će objavljeno u službenim izvješćima Suda).

C. Tvrđnje stranaka

85. Vlada je Sud pozvala da zaključi da zahtjev ne ukazuje ni na kakvu povredu članka 6. Konvencije, imajući osobito na umu vrijeme koje je proteklo nakon stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku. Vlada je tvrdila da su predmeti bili činjenično složeni jer je u svakom od njih sudjelovao veći broj tužitelja.

Vlada je dalje ustvrdila kako predmet postupaka koje su vodili podnositelji zahtjeva ne zahtijeva posebnu hitnost u odlučivanju. Ona se pozvala na sudsku praksu Suda obrazlažući kako su predmeti koji zahtijevaju posebnu hitnost oni koji se odnose na obiteljskopravne stvari ili naknadu štete žrtvama prometnih nesreća, oni koji uključuju interese velikog broja ljudi i predmeti koji se tiču otkaza.

Vlada je obrazlagala kako je ponašanje podnositelja zahtjeva pridonijelo odugovlačenjima jer se oni nisu pojavljivali na ročištima, sud nisu obavještavali o svojim novim adresama kao i adresama tuženika, te nisu podnosili dokumentaciju na koju se pozivali u svojim tužbenim zahtjevima. Osim toga, nisu tražili ubrzanje postupka.

U odnosu na ponašanje domaćih vlasti, Vlada je ustvrdila kako su domaći sudovi pokazali revnost u vođenju postupka. Vlada je posebno naglasila kako su u građanskom postupku sudovi ograničeni u svojoj aktivnosti jer ne smiju poduzimati postupovne korake na svoju inicijativu nego uglavnom prema zahtjevima stranaka. Općinski sud u Zagrebu je ročišta održavao u redovitim vremenskim razmacima, iako je količina predmeta u radu u građanskom odjelu tog suda jako velika, a svakom je sucu u rad raspoređeno između devetsto i tisuću predmeta. Osim toga, u mnogim su se predmetima suci mijenjali.

86. Podnositelji zahtjeva nisu se složili s Vladom

D. Ocjena Suda

87. Sud je ispitao tijek postupaka koje su pokrenuli podnositelji zahtjeva u razdoblju nakon stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku.

1. Postupci koje je pokrenuo prvi podnositelj zahtjeva Zvonimir Radoš

88. Sud bilježi kako u postupku protiv B.J. ročišta nisu održavana i nikakvi postupovni koraci nisu poduzimani u razdoblju od 6. studenog 1997. do 6. prosinca 2000. Ročište koje je bilo zakazano za kasniji datum odgođeno je zbog izostanka predsjednika vijeća. Sljedeće je ročište bilo zakazano za 20. travnja 2001. Slijedi da je ukupno razdoblje neaktivnosti koje se u potpunosti može pripisati domaćim vlastima trajalo tri godine, pet mjeseci i petnaest dana.

89. U postupku protiv B.B. ročišta nije bilo od 6. studenog 1997. do 11. travnja 2001. U tom je razdoblju prvostupanjski sud četiri puta bezuspješno tražio kazneni spis protiv tuženika, što je dovelo do odugovlačenja postupka. Sud smatra kako se to odugovlačenje od tri godine, pet mjeseci i šest dana može pripisati domaćim vlastima.

2. Postupak koji je pokrenuo drugi podnositelj zahtjeva Goran Lajnert

90. Sud bilježi kako postupovne aktivnost nije bilo od 5. studenog 1997. do 10. veljače 1999. kad je prvostupanjski sud pozvao tužiteljevog punomoćnika da dostavi potvrdu o pravnom statusu poduzeća F.I.M.

Dakle, razdoblje neaktivnosti trajalo je godinu dana, tri mjeseca i pet dana. Nadalje, proteklo je gotovo pet i pol godina prije nego je prvostupanjski sud od tužitelja zatražio relevantne potvrde, iako je to mogao učiniti na početku postupka.

3. Postupci koje je pokrenuo treći podnositelj zahtjeva DMITAR MALEŠEVIĆ

91. Sud bilježi kako je u postupku protiv poduzeća V.M.M. i njegove vlasnice B.J., predmet bio neaktivan od 2. veljače 1998. do 10. travnja 2000., što iznosi dvije godine, dva mjeseca i osam dana.

Sud bilježi kako punomoćnik podnositelja zahtjeva nije pristupio na jedno ročište.

92. U odnosu na postupak protiv poduzeća F.I.S. i njegove vlasnice J.S., Sud bilježi kako aktivnosti nije bilo od 21. svibnja 1999. do 28. prosinca 2000., što iznosi jednu godinu, sedam mjeseci i sedam dana.

4. Postupci koje je pokrenuo četvrti podnositelj zahtjeva BRANKO JUGOVIĆ

93. Sud bilježi kako je u postupku protiv poduzeća T.I.A. i njegovog vlasnika I.A. jedno ročište odgođeno zbog izostanka podnositelja zahtjeva.

U razdoblju koje treba uzeti u obzir ročišta su se održavala dva puta godišnje.

94. U odnosu na postupak protiv poduzeća M.J.B. i njegove vlasnice B.J., Sud bilježi kako je predmet bio neaktivan od 3. veljače 1998. do 2. travnja 2001., što iznosi tri godine, jedan mjesec i dvadeset devet dana.

95. U postupku protiv poduzeća M.B.B. i njegovog vlasnika B.B. ročišta nije bilo od 6. studenog 1997. do 2. travnja 2001. U tom je razdoblju prvostupanjski sud četiri puta bezuspješno pokušavao izvršiti uvid u kazneni spis protiv B.B. To je dovelo do odugovlačenja od tri godine, četiri mjeseca i dvadeset šest dana, koje se može pripisati domaćim vlastima.

96. U postupku protiv poduzeća T.K.M. i njegove vlasnice T.K. nijedno ročište nije održano otkad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, a to je gotovo pet godina.

U tom je razdoblju prvostupanjski sud od punomoćnika podnositelja zahtjeva zatražio da dostavi adresu T.K. što je on odmah učinio. Osim toga, Sud je 28. lipnja 2000., dakle više od četiri godine nakon pokretanja postupka, punomoćnika podnositelja zahtjeva pozvao da dostavi potvrdu o pravnom statusu poduzeća T.K.M., iako je to moglo biti zatraženo na početku postupka.

5. Dva postupka koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva STJEPAN ŽIVKOVIĆ

97. Sud bilježi kako je u postupku protiv poduzeća M.J.B. i njegove vlasnice B.J. prvostupanjski sud bezuspješno pokušavao izvršiti uvid u kazneni spis protiv B.J. od 10. rujna 1998. do 12. listopada 2000., što je dovelo do odugovlačenja od dvije godine, jedan mjesec i dva dana.

98. U odnosu na postupak protiv poduzeća F.I.M. i njegove vlasnice Đ.M., Sud ne nalazi nikakva značajna razdoblja neaktivnosti. Međutim, Sud bilježi kako do danas postupak pred prvostupanjskim sudom traje oko osam godina i tri mjeseca, od čega četiri godine i deset mjeseci nakon ratifikacije Konvencije.

Nalazi suda u odnosu na naprijed navedenih jedanaest postupaka

99. U svjetlu razdoblja neaktivnosti i ukupnog trajanja naprijed navedenih postupaka, čak i ako su neki podnositelji zahtjeva u određenoj mjeri pridonijeli duljini postupka, Sud ne nalazi uvjerljivima Vladina objašnjenja za odugovlačenja. On ponavlja da je dužnost država ugovornica organizirati svoje pravosudne sustave na takav način da mogu svakome jamčiti donošenje konačne odluke o sporovima koji se odnose na građanska prava i obveze u razumnom roku (vidi, među drugim izvorima prava, naprijed navedeni predmet *Horvat v. Croatia*, st. 59.).

100. U svjetlu kriterija utvrđenih u svojoj sudskoj praksi (vidi, inter alia, predmet *Humen v. Poland* [GC], br. 26614/95, 15. listopada 1999., st. 60., neobjavljeno, te predmet *Comingersoll S.A. v. Portugal* [GC], br. 35382/97, ECHR 2000-IV) i imajući na umu sve okolnosti ovog predmeta, Sud smatra da duljina naprijed navedenih postupaka nije u skladu sa zahtjevom razumnog roka. Stoga je došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije u odnosu tih jedanaest oba postupaka.

6. Druga dva postupka koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva

101. Sud prvo primjećuje da je postupak protiv poduzeća E. i njegove vlasnice S.D. počeo 24. siječnja 1994. kad je podnositelj zahtjeva Općinskom sudu u Zagrebu podnio građansku tužbu. Međutim, razdoblje koje spada u nadležnost Suda počelo je 6. studenog 1997., nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku.

Postupak je završio 7. svibnja 1998. Dakle, trajao je četiri godine, tri mjeseca i trinaest dana od čega razdoblje od šest mjeseci i jednog dana jest razdoblje koje Sud treba ispitati.

Sud bilježi kako je u trenutku stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku postupak trajao tri godine, devet mjeseci i jedanaest dana.

U razdoblju koje treba ispitati predmet je rješavao prvostupanjski sud koji je zakazao četiri ročišta prije nego je donio presudu u korist podnositelja zahtjeva.

Sud nalazi kako su ročišta zakazivana u redovitim vremenskim razmacima, a odugovlačenja do kojih je došlo nisu bila tako dugačka da bi povrijedila zahtjev "razumnog roka".

102. Sud nadalje primjećuje kako je postupak protiv B.B. počeo 27. siječnja 1994. kad je podnositelj zahtjeva Općinskom sudu u Zagrebu podnio građansku tužbu.

Postupak je završio 21. studenog 2000. Dakle, trajao je šest godina, devet mjeseci i dvadeset četiri dana od čega razdoblje od tri godine i petnaest dana jest razdoblje koje Sud treba ispitati.

Sud bilježi kako je u trenutku stupanja Konvencije na snagu u odnosu na Hrvatsku postupak trajao tri godine, devet mjeseci i osam dana.

U razdoblju koje treba ispitati, predmet je rješavao žalbeni sud postupajući po žalbi podnositelja zahtjeva od 18. rujna 1997. protiv prvostupanjske presude od 14. svibnja 1997.

Sud nalazi kako se razdoblje koje je proteklo nakon stupanja Konvencije na snagu ne čini pretjeranim imajući na umu da je predmet rješavao žalbeni sud.

103. Prema tome, u odnosu na dva naprijed navedena postupka koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva nije došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 13. KONVENCIJE

104. Podnositelji zahtjeva su također tvrdili kako nemaju djelotvorno pravno sredstvo kojim bi mogli potaknuti pitanje pretjerane duljine postupka. To je, prema njihovom mišljenju, dovelo do povrede članka 13. Konvencije koji predviđa:

"Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu."

105. Vlada je Sud pozvala da ovaj dio zahtjeva proglasi očito neosnovanim. Vlada je ustvrdila kako su podnositelji zahtjeva imali mogućnost podnijeti zahtjev na temelju članka 59., stavka 4. Zakona o Ustavom sudu iz 1999. Prema mišljenju Vlade, ta je mogućnost predstavljala djelotvorno sredstvo u odnosu na duljinu postupka u predmetima podnositelja zahtjeva.

106. Sud bilježi kako je u predmetu Horvat našao da članak 59., stavak 4. Zakona o Ustavnom sudu iz 1999. ne predstavlja djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na duljinu postupka (vidi naprijed citirani predmet Horvat v. Croatia, st. 65.). Međutim, nakon presude u predmetu Horvat Hrvatski je sabor donio novi članak 63. Zakona o Ustavnom sudu koji je zamijenio prijašnji članak 59., stavak 4. U predmetu Slaviček Sud je našao kako ovaj novi članak predstavlja djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na prigovore o duljini postupka (vidi naprijed citirani predmet Slaviček v. Croatia).

107. Sud ne nalazi razloga za dolaženje do drukčijeg zaključka u ovom predmetu, a u odnosu na predmete koji su još u tijeku pred domaćim sudovima. Prema tome, nije došlo do povrede članka 13. Konvencije jer sada postoji domaće pravno sredstvo kojim podnositelji zahtjeva mogu ostvariti svoje pravo na suđenje u razumnom roku kako jamči članak 6., stavak 1. Konvencije.

108. Međutim, Sud nadalje bilježi kako je postupak koji je treći podnositelj zahtjeva pokrenuo protiv poduzeća F.I.S. i njegove vlasnice J.S. okončan 19. prosinca 2001. Što se tiče petog podnositelja zahtjeva, postupak protiv poduzeća E. i njegove vlasnice S.D. okončan je 7. svibnja 1998., postupak protiv B.B. okončan je 21. studenog 2000., a postupak protiv poduzeća M.J.B. i njegove vlasnice B.J. okončan je 12. listopada 2000.

Sud nalazi kako u bitno vrijeme u Hrvatskoj nije postojalo djelotvorno pravno sredstvo kojim bi se na primjeren način rješavalo pitanje navodne prekomjerne duljine postupka.

Slijedi da je u odnosu na ova četiri postupka došlo do povrede članka 13. Konvencije.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

109. Članak 41. Konvencije predviđa:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo

zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci."

A. Šteta

110. U odnosu na materijalnu štetu, prvi podnositelj zahtjeva tražio je povrat novca koji je uložio, a u odnosu na nematerijalnu štetu Sudu je prepustio da ocijeni iznos.

Drugi podnositelj zahtjeva nije postavio nikakav zahtjev u tom pogledu.

Treći podnositelj zahtjeva tražio je 20.000 švicarskih franaka u odnosu na materijalnu i nematerijalnu štetu.

Četvrti podnositelj zahtjeva tražio je 150.000 hrvatskih kuna.

Peti podnositelj zahtjeva tražio je 55.640 njemačkih maraka i 18.350 švicarskih franaka u odnosu na materijalnu i nematerijalnu štetu.

111. Vlada je od Suda zatražila da ocijeni iznos pravedne naknade koja bi se dosudila na temelju njegove sudske prakse u građanskim predmetima u kojima se traži redovna revnost.

112. Sud podsjeća kako se povreda koju je utvrdio odnosi isključivo na duljinu građanskih postupaka pred nadležnim sudovima. Zahtjevi podnositelja zahtjeva za naknadom materijalne štete odnose se, međutim, na njihova ulaganja u takozvani financijski inženjering. U tim okolnostima nije utvrđena uzročna veza između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. Zahtjevi podnositelja zahtjeva na to ime stoga se moraju odbiti.

113. Sud prihvaća da su podnositelji zahtjeva zbog duljine postupka pretrpjeli štetu nematerijalne naravi. Temeljeći svoju ocjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta - posebno broj postupaka u odnosu na svakog podnositelja zahtjeva i sveukupno trajanje tih postupaka - Sud prvom podnositelju zahtjeva dosuđuje 2.500 eura (EUR), trećem podnositelju zahtjeva 2.500 EUR, četvrtom podnositelju zahtjeva 4.800 eura EUR, a petom podnositelju zahtjeva 2.500 EUR.

B. Troškovi i izdaci

114. Podnositelji zahtjeva nisu tražili da im se nadoknade troškovi i izdaci. Sud prema tome ne dosuđuje nikakav iznos u tom pogledu.

D. Zatezna kamata

115. Sud smatra kako zatezna kamata treba biti utvrđena po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

SUD JEDNOGLASNO

1. Odbacuje prethodni prigovor Vlade;

2. Presuđuje da je u odnosu na jedanaest postupaka došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;

3. Presuđuje da u odnosu na postupke koje je peti podnositelj zahtjeva pokrenuo protiv poduzeća E. i njegove vlasnice S.D., te protiv B.B. nije došlo do povrede članka 6., stavka 1. Konvencije;

4. Presuđuje da je u odnosu na jedan postupak koji je pokrenuo treći podnositelj zahtjeva i u odnosu na tri postupka koje je pokrenuo peti podnositelj zahtjeva došlo do povrede članka 13. Konvencije;

5. Presuđuje da u odnosu na ostale postupke nije došlo do povrede članka 13. Konvencije;

6. Presuđuje

(a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačna u skladu s člankom 44., stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose u odnosu na nematerijalnu štetu:

- (i) 2.500 EUR (dvije tisuće i pet stotina eura) prvom podnositelju zahtjeva;
- (ii) 2.500 EUR (dvije tisuće i pet stotina eura) trećem podnositelju zahtjeva;
- (iii) 4.800 EUR (četiri tisuće i osam stotina eura) četvrtom podnositelju zahtjeva;
- (iv) 2.500 EUR (dvije tisuće i pet stotina eura) petom podnositelju zahtjeva.

sve to preračunato u nacionalnu valutu tužene države (hrvatske kune) prema tečaju važećem na dan namirenja.

(b) da se od proteka naprijed navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena;

7. Odbacuje ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i upućeno u pisanom obliku dana 7. studenog 2002. u skladu s pravilom 77., stavicima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Soren NIELSEN
Zamjenik Tajnika

Françoise TULKENS
Predsjednica